Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 23 lipca 1935 r. 1328.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

Kronika.

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

Kronika.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

----o-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

Podróż Sidzikauskasa do Warszawy. Radjo Kowieńskie z 24.VII.1935 r.: Znany dyplomata litewski p.Sidzikauskas udał się do Sztokholmu, skąd pojedzie do Warszawy.
Rozmowy polityczne min. Lozorajtisa. Prasa kowieńska z 22.VII.1935 r.: Jak podają w końcu bież.mies.min. Lozorajtis, przebywający obecnie na urlopie w Szwajcarji, przybędzie do Pragi, gdzie będzie miał dłuższą naradę z czechosłowackim ministrem spraw zagranicznych dr.Beneszem. W Genewie ma się spotkać minister Lozorajtis z komisarzem Litwinowem, który przybywa tu na nadzwyczajne posiedzenie Rady Ligi Narodów. W rozmowach z dr.Beneszem i komisarzem Litwinowem poruszy minister Lozorajtis przeważnie kwestje bezpieczeństwa w Europie Wschodniej, w tem pakt wschodni, zagadnienie ententy bałtyckiej i t.p.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ZYCIE SPOŁECZNE.

Kronika

Kongres atejtininków. "L.Aidas" Nr.165 /z VII. 1935 r./: 20 i 21 lipca odbył się w Kownie jubileuszowy kongres atejtininków z udziałem 433 przedstawicieli organizacji i 845 gości. Na kongresie wysłuchano szeregu przemówień i pozdrowień, poczem dokonano wyborów członków Rady atejtininków. Do Rady trafił.p.K.Paksztas, K.Bizauskas,biskup M.Rainis, dr.P.Bielskus, dr.K.Rupienis, dr. P.Raulenajtis, doc.B.Witkus, dr.J.Lejmonas, dr.P.Malakauskas i dr. J.Skupskelis.Na czele całej organizacji stał dotąd dr.Paksztas. Nowym sekretarzem generalnym wybrany został J.Senauskas.
Święto lotnictwa wojskowego. "L.Aidas" Nr. 165 / z VII.1935 r./: 21 lipca odbyło się w Kownie z okazji 16-lecia istnienia awjacji litewskiej, święto lotnictwa wojskowego z udziałem premjera Tubelisa, wodza naczelnego płk.Rasztikisa, wiceministra spr.wewn.płk.Giedrajtisa, wiceministra komunikacji inż.Jankewicziusa, naczelnika załogi kowieńskiej gen.Czaplikasa, gen.Żukauskasa, min. łotewskiego na Litwę p.Seję i t.d. Odbyły się przy tej okazji na lotnisku kowieńskiem, po uroczystem nabożeństwie, różne ewolucje powietrzne, poczem w Klubie Lotniczym wygłoszono szereg przemówień.
Rozłam w partji ludowców. Prasa kowieńska z 22.VII.1935 r.: Grupa działaczy partji ludowców , kwestjonująca prawomocność dawnego zarządu partji, obecnie ma utworzyć osobną partję radykalno-demokratyczną.-

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

Kronika.

Sytuacja Niemców na Litwie. Prasa kowieńska z 22.VII.1935 r.: W tych odbyło się doroczne walne zebranie Kulturverbandu, stanowiącego organizację kulturalno-oświatową Niemców na Litwie. Jeden z członków Zarządu organizacji p.von Cierpisky złożył następujące sprawozdanie z działalności związku w roku ub. Utrzymanie i rozbudowa szkół napotkały wiele trudności. Została ukarana grzywną nauczycielka szkoły w Władysławowie, wskutek zaś zwłoki w zatwierdzeniu jej następczyni przez M-stwo Oświaty szkoła była czasowo zamknięta. Ilość uczniów w szkołach niemieckich uległa zmniejszeniu spowodu stosowania ustawy paszportowej. Zarząd zdecydował od jesieni zamknąć po 13-letniem istnieniu progimnazjum w Szawlach. Wobec nowej ustawy o 6-oddziałowych szkołach początkowych, istnienie progimnazjum w Kibartach jest również pod znakiem zapytania.Prawdopodobnie zczasem nietylko w Szawlach, lecz i w Kibartach oraz Szkudach wypadnie się ograniczyć do 6-oddziałowych szkół początkowych. Zakładanie nowych szkół jest w obecnych warunkach niedopomyślenia. Projektowane założenie szkoły początkowej w Taurogach nie daje się uskutecznić. M-stwo w wielu wypadkach konstatuje zły stan gmachów szkolnych, pomimo, iż szkoły litewskie częstokroć mają gorsze warunki mieszkaniowe. Również w innych dziedzinach działalność związku uległa zwężeniu: wygłoszono zaledwie dwa odczyty

przedstawień teatralnych było znacznie mniej. Biuro pośrednictwa pracy funkcjonuje nadal, jak również 23 bibljoteki i jedna czytelnia w Kibartach. Tygodnik "Deustche Nachrichten" zyskuje na znaczeniu i poczytności. Oddziały prowincjonalne w swej pracy napotykają dużo trudności. W wielu z nich nie odbyło się ani jedno walne zebranie Oddział w Sintowty został zamknięty z nakazu władz. Oddział w Kielmach wciąż jeszcze jest niezatwierdzony przez naczelnika powiatu.

"L.Keleivis" omawia sytuację Niemców na Litwie w sposób następujący: "Niemcy w Litwie mają tyle i takie prawa, że mogą się uważać za pełnoprawnych członków rodziny państwowej. Mają oni około 30 szkół, w kościołach są odprawiane niemieckie nabożeństwa, wielu Niemców jest na służbie państwowej oraz w wojsku, gdzie zajmują odpowiedzialne stanowiska. Nikt ich tu nie krzywdzi i nie myśli krzywdzić z racji pochodzenia i narodowości. Niemcy mogą w Litwie swobodnie i bez przeszkody prowadzić kulturalną robotę. Rząd im pomaga, jak i wszystkim obywatelom. Niedawno niemieckie gimnazjum w Kownie otrzymało 15 tys.lt. zapomogi. Inne szkoły niemieckie również otrzymują zapomogi. Niemcy nie mają powodu do skarg. Niektóre odłamy litewskiego społeczeństwa nieco krytyczniej patrzą na działalność Niemców ostatniemi czasy. Są temu winni sami Niemcy. Wypadki z niektórymi działaczami "Kulturverbandu" ze studencką korporacją "Arminja" z bankiem niemieckim, rzeczywiście nie skłaniają do zwiększenia przychylności względem Niemców. Niemcy kłajpedzcy powinni się czuć szczęśliwi, że żyją w państwie litewskiem, gdzie się nie czyni różnic narodowościowych i wyznaniowych".

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

K r o n i k a .

D z i a ł a l n o ś ć I n s t y t u t u H a n d l o w e g o. Prasa kowieńska z 22.VII.1935 r.: Już zaczęły napływać podania do Instytutu Handlowego w Kłajpedzie. Postanowiono przyjąć 150 nowych studentów, co wyniesie łącznie z przeszłorocznymi 270 studjujących.

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"V i l n i a u s R y t o j u s" o l i c z e b n o ś c i i s y t u a c j i L i t w i n ó w w i l e ń s k i c h. /c.d./ "Vil.Ryt." Nr.56 z VII.1935 r. Art.p.t. "Co robić?". Streszczenie:

Wileński "Rytas" miał dotychczas swe szkoły powszechne w powiatach: wileńsko-trockim, oszmiańskim, brasławskim, lidzkim, suwalskim i grodzieńskim. Poniższa tabelka ilustruje liczbę szkół i uczni "Rytasa" we wspomnianych powiatach:

Rok szkolny.	Wileński. naucz.	uczni.	Oszmiański. naucz.	uczni.	Brasławski. naucz.	uczni.	Święciański. naucz.	uczni.
1922/23	-	-	-	-	-	-	-	-
1923/24	14	511	-	-	-	-	1	88
1924/25	30	1134	3	100	4	115	1	88
1925/26	38	1394	3	108	4	125	1	83
1926/27	42	1479	4	114	5	137	1	81
1927/28	40	1327	4	111	5	138	1	59
1928/29	17	609	3	73	2	43	2	81
1929/30	15	537	3	75	3	74	2	88
1930/31	15	523	3	77	3	75	2	103
1931/32	13	526	3	74	3	89	2	115
1932/33	8	337	1	35	3	80	2	129
1933/34	6	228	-	-	-	-	2	129
1934/35	5	190	-	-	-	-	1	95

/ c. d. n./

/ c. d. /

Rok szkolny.	Lidzki.		Suwalski.		Grodzieński.	
	naucz.	uczni.	naucz.	uczni.	naucz.	uczni.
1922 /23	-	-	-	-	-	-
1923/24	1	20	-	-	-	-
1924/25	8	230	-	-	9	294
1925/26	12	359	-	-	10	372
1926/27	21	627	-	-	18	571
1927/28	8	260	-	-	18	580
1928/29	12	376	1	36	20	608
1929/30	9	305	1	37	19	577
1930/31	7	253	2	111	19	637
1931/32	5	173	3-	176	17	621
1932/33	2	56	3	159	17	626
1933/34	-	-	-	-	9	340
1934/35	-	-	-	-	9	330

Rok szkolny.	O g ó ł e m	
	naucz.	uczni.
1922/23	15	-
1923/24	16	619
1924/25	55	1.961
1925/26	68	2.439
1926/27	91	3.001
1927/28	76	2.475
1928/29	57	1.826
1929/30	52	1.693
1930/31	51	1.779
1931/32	46	1.774
1932/33	36	1.422
1933/34	17	697
1934/35	15	615

/Cyfry ogólne mają kolejność powiatów tabelki./

Jeżeli chodzi o szkoły powszechne "Rytasa" święciańskiego, przedstawiają się one jak następuje:

Rok.	Liczba szkół.	Liczba uczni.
1919/20	12	458
1920/21	23	869
1921/22	37	1.373
1922/23	49	1.866
1923/24	59	1.989
1924/25	70	2.123
1925/26	49	1.834
1926/27	56	1.997
1927/28	46	1.753
1928/29	50	1.640
1929/30	55	1.715
1930/31	45	1.642
1931/32	33	1.365
1932/33	31	1.242
1933/34	27	1.377
1934/35	17	952

Gdy się zestawi obie tabelki, łatwo się przekonać, że nawet w 1924-1926 r., kiedy wileński "Rytas" miał 91 szkół i 3.001 dzieci, a święciański "Rytas" 70 szkół i 2.123 dzieci, bynajmniej nie wszystkie dzieci mogły uczęszczać do szkół litewskich. Do szkół tych uczęszczało tylko 5.124 dzieci, podczas, gdy dzieci w wieku szkolnym jest około 15 tysięcy. Innemi słowy, blisko 2/3 dzieci litewskich bądź uczęszcza do szkół nielitewskich, bądź też nie uczęszczało do żadnych.

Kiedy Kuratorem Okręgu Szkolnego był p.Gąsiorowski, wymagano od nauczycieli-Litwinów obywatelstwa i lojalności. Później, gdy kuratorem został p.Ryniewicz zaczęto wymagać od Litwinów-nauczycieli także cenzusu naukowego. Wymągano mian.cenzusu polskich Seminarjów Nauczycielskich niezadawalniając się cenzusem posiadanym przez nauczycieli-Litwinów, którzy ukończyli litewskie Seminarjum Nauczycielskie. /c.d.n./